

Vrij Gesteld

30.

De privacy-wet van 3 augustus 2012 en de verwarring omtrent het begrip 'inzagerecht'

De nieuwe wet op de uitwisseling van gegevens door de fiscus (wet van 3 augustus 2012) heeft al heel wat stof doen opwaaien. En dat is vreemd én niet vreemd. Bovendien ontstond al vrij gauw een begripsverwarring in de commentaren op deze wet. Want het recht op inzage in de wet bescherming persoonsgegevens is niet hetzelfde als het recht op inzage voorzien in de wet openbaarheid bestuur.

Nog even kort waar het over gaat. Reeds sinds 1995 is er een Europese richtlijn over de bescherming van persoonsgegevens (95/46/EG)(de zogenaamde Data Protection-richtlijn) die van toepassing is op eenieder die persoonsgegevens verwerkt, dus ook de (fiscale) overheid. Deze richtlijn werd in België geïmplementeerd door de wijzigingen in 1998 aangebracht aan de wet bescherming persoonsgegevens die België sinds 1992 reeds kende. Deze richtlijn schrijft voor dat de lidstaten aan de verwerkers van persoonsgegevens een aantal verplichtingen moeten opleggen ter bescherming van de persoonsgegevens. Het gaat onder meer om de plicht slechts persoonsgegevens te verwerken wanneer dit kadert binnen een welbepaald legitiem doel (finaliteitsprincipe) én de plicht slechts deze persoonsgegevens te verwerken die nodig zijn om dat legitiem doel te bereiken (proportionaliteitsprincipe). Om degene wiens persoonsgegevens worden verwerkt toe te laten controle uit te oefenen op het naleven van deze verplichtingen, legt de richtlijn aan de lidstaten de verplichting op om de betrokkenen een reeks rechten te verlenen, waaronder een recht om steeds toegang te krijgen tot de verwerkte persoonsgegevens en een recht op informatie met betrekking tot o.m. de oorsprong en de bestemming van de verwerkte persoonsgegevens.

Bij mijn weten werd van deze rechten op toegang en informatie in fiscale zaken wellicht zelden of misschien nooit gebruik gemaakt. Toch wordt er heel hevig gereageerd op het ogenblik dat deze rechten worden afgeschaft voor de duur van de fiscale controle door de wet van 3 augustus 2012.

Vreemd, dus.

Maar ook niet vreemd.

Want met de afschaffing van de rechten van degene wiens persoonsgegevens worden verwerkt tijdens de fiscale controle is van alles mis. Het is niet de bedoeling de kritieken hier in extenso te herhalen [\[1\]](#) . Misschien enkel dit. De hiervoor vermelde Data Protection-richtlijn voorziet in de mogelijkheid voor de lidstaten om wettelijke maatregelen te nemen ter beperking van de reikwijdte van o.m. het recht van de betrokkene op toegang en informatie. De lidstaten mogen van deze mogelijkheid gebruik maken indien dit noodzakelijk is ter vrijwaring van (o.m.) "een belangrijk economisch en financieel belang van een lidstaat of van de Europese Unie, met inbegrip van monetaire, budgettaire en fiscale aangelegenheden" of wanneer dit noodzakelijk is ter vrijwaring van "een taak op het gebied van controle, inspectie of regelgeving, verbonden, ook al is dit incidenteel, met de uitoefening van het openbaar gezag in het kader van (o.m.) fiscale aangelegenheden". Kernwoord is hier het begrip 'noodzakelijk'. Een lidstaat kan dus m.i. – op basis van de richtlijn – niet zomaar het recht op toegang en informatie uitsluiten om de enkele reden dat er een fiscale controle is. Er kan immers niet steeds worden voorgehouden dat het uitoefenen van het recht op toegang en

informatie van de persoonsgegevens schadelijk zou zijn voor de fiscale belangen van de staat. En dat is nochtans precies wat de wet van 3 augustus 2012 doet. De rechten van degene wiens persoonsgegevens worden verwerkt (waaronder dus het toegangsrecht) worden steeds uitgeschakeld voor de duur dat de betrokkene het voorwerp uitmaakt van een fiscale controle, zonder dat de fiscale administratie moet aantonen dat dit recht op toegang schadelijk is voor de fiscale belangen van de Staat. Een wet in strijd met de richtlijn noopt – uiteindelijk – tot aanpassing. Reparatiewetgeving zou ook op dit moment in de maak zijn. Hopen dus dat minstens dit euvel wordt opgelost. En zo niet: er is een voorstel van verordening inzake data protection die de huidige richtlijn zal opheffen. In het ontwerp van tekst van 25 januari 2012 wordt in gelijkaardige rechten op toegang voorzien die om gelijkaardige redenen als voorzien in de richtlijn kunnen worden uitgeschakeld. In de verordening wordt niet alleen gesteld dat een eventuele beperking van de rechten van de betrokkene *noodzakelijk* moet zijn voor het te beschermen (fiscaal) belang, maar tevens *proportioneel* moet zijn.

In de eerste commentaren op de wet van 3 augustus 2012 werd evenwel vooral verwezen naar de wet openbaarheid bestuur (wet van 11 april 1994 en aanverwante wetten voor andere bestuursniveaus dan het federale) en het in deze wet voorziene recht op inzage van bestuursdocumenten. De ene keer wordt naar deze wet verwezen om te stellen dat ook tijdens de fiscale controle de belastingplichtige om inzage kan vragen van de bestuursdocumenten, waardoor de afschaffing van de privacyrechten ogenschijnlijk niet zo problematisch lijkt [\[2\]](#). Een andere keer wordt de vraag gesteld of men zou kunnen argumenteren dat de afschaffing van de inzagerechten tijdens de fiscale controle ook niet strijdig zou kunnen zijn met het grondwettelijk gewaarborgd recht op inzage van bestuursdocumenten van artikel 32 van de Grondwet of met het recht op een eerlijk proces en het erin vervatte recht op toegang tot alle bewijsstukken van artikel 6 EVRM [\[3\]](#).

Mijns inziens wordt in beide gevallen over het hoofd gezien dat het 'inzagerecht' van de wet bescherming persoonsgegevens niet dezelfde invulling kent als het inzagerecht van de wet openbaarheid bestuur.

De wet openbaarheid bestuur voorziet in artikel 4 in een recht op het 'raadplegen' van de bestuursdocumenten. De wet zelf verduidelijkt dat het recht op raadplegen moet worden gezien als een recht om elk bestuursdocument ter plaatse te kunnen inzien en er uitleg over te krijgen.

Artikel 10 van de wet bescherming persoonsgegevens daarentegen geeft aan de betrokkene wiens persoonsgegevens worden verwerkt, het recht om – ten eerste – kennis te krijgen van het al dan niet bestaan van verwerkingen van zijn persoonsgegevens alsook ten minste informatie over de doeleinden van deze verwerkingen, van de categorieën gegevens waarop deze verwerkingen betrekking hebben en van de categorieën ontvangers aan wie de gegevens worden verstrekt. Daarnaast heeft de betrokkene het recht om de gegevens die van hem worden verwerkt 'in begrijpelijke vorm verstrekt te krijgen', alsook alle beschikbare informatie over de oorsprong van die gegevens.

In de wet bescherming persoonsgegevens gaat het dus om een recht om kennis te krijgen van de verwerkte persoonsgegevens, zonder dat de wet hierbij voorschrijft dat dit moet gebeuren door inzage te krijgen in de documenten waarin deze persoonsgegevens worden verwerkt. De verantwoordelijke van de verwerking van de persoonsgegevens krijgt van de wet de vrije keuze hoe hij dit recht van de betrokkene organiseert, zij het dat de gegevens wel in 'begrijpelijke vorm' moeten worden verstrekt. Wanneer iemand derhalve beroep doet op zijn

inzagerecht van de wet bescherming persoonsgegevens ten overstaan van de fiscale administratie die persoonsgegevens van de aanvrager verwerkt, dan is de administratie niet verplicht om het ganse fiscale dossier voor te leggen van de betrokken belastingplichtige en al zeker niet het ganse fiscale dossier van een derde in de mate dat er in dat dossier persoonsgegevens van de aanvrager worden verwerkt. Dat laatste wordt de administratie overigens verboden op grond van – o.m. – de geheimhoudingsplicht van artikel 337 WIB 1992. De administratie zal zich daarentegen wel moeten organiseren om alle en enkel de persoonsgegevens van de aanvrager te verstrekken, zodat de aanvrager bijvoorbeeld kan controleren of ze juist zijn (met een recht op verbetering) of volledig zijn (recht op verzet voor het aanwenden van onvolledige of irrelevante gegevens rekening houdende met het doel van de verwerking) en zodat de aanvrager eventueel bepaalde informatie over deze persoonsgegevens kan vragen, zoals de herkomst en de bestemmingen.

In de wet openbaarheid bestuur gaat het daarentegen om een recht om de bestuursdocumenten te zien waarover de overheid beschikt. Degene die zich ten overstaan van de fiscale administratie op het inzagerecht van de wet openbaarheid bestuur beroept, zal de bestuursdocumenten moeten aanduiden die hij wenst te zien. Indien het verzoek wordt ingewilligd, krijgt de aanvrager de mogelijkheid de betreffende bestuursdocumenten te zien en om uitleg te vragen, zonder dat de wet daarbij specificeert op welke vragen de overheid moet antwoorden. Dit is wel het geval voor de wet bescherming persoonsgegevens waarbij de betrokkene steeds uitleg kan eisen over bijvoorbeeld de herkomst en de bestemming van de persoonsgegevens.

Alleen al omwille van de duidelijke verschillende invulling van het begrip 'inzage' in de wet bescherming persoonsgegevens en de wet openbaarheid bestuur kan worden gesteld dat de belastingplichtige na de wet van 3 augustus 2012 uiteraard (en in principe) nog inzage kan nemen van zijn fiscaal dossier tijdens de fiscale controle op grond van de Wet Openbaarheid Bestuur. Alleen het recht om van de fiscale administratie tijdens de controle te eisen dat de verwerkte persoonsgegevens in begrijpelijke vorm worden meegedeeld, is geschrapt. De wet van 3 augustus 2012 brengt enkel wijzigingen aan de wet bescherming persoonsgegevens en niet aan de wet openbaarheid bestuur aan. De wet openbaarheid bestuur laat evenwel ook geen absoluut inzagerecht toe. De openbare overheid kan de inzage weigeren omdat zij bijvoorbeeld (art. 6, § 1 wet openbaarheid bestuur) een belangenafweging heeft gemaakt en heeft geoordeeld dat de openbaarheid niet opweegt tegen bijvoorbeeld het federaal economisch of financieel belang. Indien de fiscale administratie zich op een dergelijke uitzonderingsgrond beroept, zal zij dit in concreto moeten motiveren, dit onder controle van de Raad van State. De Raad van State zal zich evenwel niet in de plaats kunnen stellen van de openbare overheid door kennis te nemen van de stukken die de belastingplichtige wil inzien, om dan te oordelen dat bijvoorbeeld het federaal economisch belang niet opweegt tegen het gebrek aan openbaarheid. Volgens M. Maus kan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens hier een oplossing bieden [\[4\]](#).

Hoe dan ook: het is dus mogelijk voor degene wiens persoonsgegevens worden verwerkt om op een onrechtstreekse wijze, nl. via de wet openbaarheid bestuur, ook tijdens de fiscale controle (en in de mate dat de fiscale administratie zich niet op een uitzonderingsgrond van de wet openbaarheid bestuur beroept) *toegang* te krijgen tot de eigen persoonsgegevens. Een recht om informatie af te dwingen in verband met deze persoonsgegevens (herkomst, bestemming), zoals dit in de wet verwerking persoonsgegevens wel bestaat, kan dan op basis van de wet openbaarheid bestuur niet. Ook een recht op verzet, zoals dit in de Wet Bescherming Persoonsgegevens is ingeschreven, kan dan niet worden uitge-oefend [\[5\]](#).

Omwille van deze begripsverwarring meen ik ook dat de wet van 3 augustus 2012 het grondwettelijke gewaarborgd recht op openbaarheid van bestuursdocumenten van artikel 32 Gw. niet schendt, noch het recht op eerlijk proces van artikel 6 EVRM.

Artikel 32 van de Grondwet garandeert eenieder het recht elk bestuursdocument te raadplegen, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door een wet of een decreet. Dit grondrecht wordt niet geschonden door het recht op toegang tot de persoonsgegevens voor de duur van de fiscale controle af te schaffen, goed wetende dat het recht op inzage van de bestuursdocumenten tijdens de fiscale controle overeind blijft (behoudens uitzonderingen door de Raad van State te toetsen). Ook het recht op een eerlijk proces voorzien in artikel 6 EVRM, zelfs in haar interpretatie die er sinds het arrest *Chambaz* van 5 april 2012 lijkt aan te moeten worden gegeven [6] is om dezelfde reden niet geschonden door de wet van 3 augustus 2012.

Sylvie De Raedt [7]

---

[1] Interview W. Debeuckelaere, voorzitter Privacycommissie, *De Tijd*, 25 augustus 2012; S. De Raedt, "Beperking op privacyrechten bij oprichting superdatabank", *Fisc.Act.* 2012, nr. 30, 1-5; S. De Raedt, "De uitschakeling van de privacyrechten tijdens de controle: de wet openbaarheid bestuur is niet steeds de redding", *Fisc.Act.* 2012, nr. 33, 1-4.

---

[2] G. Verachtert en F. Smet, "Toch nog inzage in fiscaal dossier na wet verwerking persoonsgegevens", *Fisc.Act.* 2012, nr. 30, 5-7; A. Visschers, "Het fiscale landschap na de wet van 3 augustus 2012: op weg naar een fiscaliteit met veel plichten en geen (inzage)rechten?", *TFR* 2012, nr. 429, p. 859.

---

[3] A. Visschers, "Het fiscale landschap na de wet van 3 augustus 2012: op weg naar een fiscaliteit met veel plichten en geen (inzage)rechten?", *TFR* 2012, nr. 429, p. 859 en de verwijzing naar het persbericht waarin werd aangekondigd dat advocaat Afschrift de wet van 3 augustus 2012 zou aanvechten wegens schending van art. 32 Gw.

---

[4] M. Maus, "Zwijgrecht en wapengelijkheid in fiscale zaken: a small step for man, a giant leap for mankind", *Fisc.Act.* 2012, nr. 15, 1-5.

---

[5] Zie omtrent de bijkomende rechten die op grond van de privacy-wet worden verschaft: S. De Raedt, "De uitschakeling van de privacyrechten tijdens de controle: de wet openbaarheid bestuur is niet steeds de redding", *Fisc.Act.* 2012, nr. 33, 1-4.

---

[6] M. Maus, "Zwijgrecht en wapengelijkheid in fiscale zaken: a small step for man, a giant leap for mankind", *Fisc.Act.* 2012, nr. 15, 1-5.

---

[7] Assistent UGent, advocaat.